

ZELENO JAVNO NAROČANJE ŽIVIL ZA JAVNE ZAVODE

24. in 25. 8. 2022

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

SPLOŠNO O JAVNEM NAROČANJU ŽIVIL

1. Ali so cene na povezavi <https://www.gov.si/zbirke/storitve/priprava-trznih-porocil-za-kmetijske-pridelke-in-zivila> odkupne ali maloprodajne?

To so odkupne cene in ne maloprodajne.

2. Ker zahteve iz Uredbe predstavljajo znaten dvig stroškov in vplivajo na likvidnost, me zanima, ali bodo namenjena kakšna sredstva naročnikom, da se pokrije razlika v stroških živil?

MKGP ni pristojno za oblikovanje cen malic. Smo pa pobudo v tej smeri že podali pristojnemu ministrstvu.

Kako preverimo certifikate, ki niso slovenski, torej npr. ekološki certifikat pridelovalca iz Italije?

Glede preverjanja tujih certifikatov: žal imajo druge države članice objavljene certifikate na spletnih straneh posameznih kontrolnih organizacij. Torej lahko pogledate na spletnih straneh kontrolnih organizacij, če bo dovolj jasno, saj so zadeve v jeziku države. Od naslednjega leta dalje pa bo Evropska komisija objavljala certifikate tudi na skupnem portalu. To bomo tudi delili na spletni strani MKGP. Sicer v teh primerih velja načelo zaupanja. Če se vam zdi zadeva sumljiva, se lahko tudi prijavi pristojni inšpekciji (Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin).

3. Ali lahko štejemo tudi živila iz projekta sheme sadja in zelenjave v % ekoloških živil/izbrana kakovost?

Da, če je skupno javno naročilo. Če ima šola dva ločena javna naročila, se morajo deleži realizirati za vsako javno naročilo posebej.

4. Ali je Katalog živil GZS plačljiv?

Katalog živil je za javne zavode brezplačen. Vse informacije najdete na: <https://www.katalogzivil.si/>

5. Ali so srednje šole in dijaški domovi zavezani zelenemu javnemu naročanju?

Da, saj ste po ZJN-3 javni zavod in torej javni naročnik.

6. Kako naj javni zavodi zagotavljajo spoštovanje Uredbe o ZeJN, če nimajo na razpolago pravnih strokovnjakov za javna naročila.

Po ZJN- je možno pooblastiti drugega naročnika npr. občino. Občina lahko potem za javni zavod izvede postopek javnega naročanja (lahko tudi za odpiranje konkurence ali samo do sklenitve pogodbe).

Rešitev je torej povezovanje v obliki skupnega javnega naročanja (33. člen ZJN-3), bodisi z občino, bodisi z drugimi javnimi zavodi. Skupno javno naročilo tudi ni ovira, da bi imel vsak izmed zavodov svoje tehnične specifikacije.

NADZOR O REALIZACIJI (ZKme-1)

7. V vrtcu imamo določeno ceno košarice za katero ni predvideno povišanje cen. Zaradi preteklih in novih visokih dvigov cen živil in energentov, dvomim, da bomo lahko uresničevali to zakonodajo. Ali bi razmislili, da bi se ta zakon začasno zamrznil?

Do zamrznitve zakona ne bo prišlo, bomo pa na inšpektoratu upoštevali stanje na trgu ter ovire za zeleno javno naročanje živil. Trenutno izvajamo le preventivni nadzor, katerega namen pa ni kaznovanje naročnikov, temveč identifikacija ovir s katerimi se javni zavodi soočate na tem področju.

8. Ali je ponudnik, ki je izbran za sveže sadje in zelenjavo za obdobje 6 mesecev, dolžan zagotavljati shemo kakovosti (IP) VEDNO pri vsaki dobavi?

Odvisno od pogodbe z dobaviteljem. Če gre za dobavitelja, ki izključno dobavlja živila iz sheme ekološka, da. Z vidika nadzora nad JN živil je pomembno le, da so deleži iz Uredbe o ZeJN doseženi na ravni celotnega javnega naročila.

9. Bomo organizatorji prehrane kaznovani, če ne dosežemo kvot iz Uredbe o zelenem javnem naročanju, čeprav je razlog, da zavod nima financ ter na to nimamo vpliva?

Če je to možno šteti med objektivne okoliščine na katere niste morali vplivati, potem ne boste kaznovani. Trenutno poteka le preventivni nadzor, kjer ugotavljamo sposobnost zavodov za zeleno naročanje živil.

10. Sprašujem, kaj je z JN, ki so že v teku in Uredba o zelenem javnem naročanju ni spoštovana?

Če je bilo javno naročilo oddano po 11.8.2021 potem so javni zavodi zavezani voditi evidenco živil, če prej, potem pa mora javni zavod spoštovati Uredbe o ZeJN, ni po potrebno pripravljati poročila o realizaciji.

11. Je naročnik, ki je evidenčno oddal naročilo, pod mejo za objavo postopka JN (do 40.000 €) tudi obvezan za tovrstna poročila?

Da. Zeleno javno naročanje je pri živilih obvezno ne glede na to, ali je bil uporabljen postopek iz ZJN-3 ali ne.

12. Ali Uredba o zelenem javnem naročanju in nadzor velja tudi za evidenčna javna naročila (EJN)?

Da. Nadzor je vezan na Uredbo, ki pa se skladno z 27. členom ZJN-3 uporablja tudi pri tovrstnih javnih naročilih.

13. Kdo v zavodu je zadolžen za pripravo poročil o realizaciji?

Tega Zakon o kmetijstvu ne določa, saj določa, da je obveznost na javnem zavodu kot pravni osebi. Praviloma to v šolah ureja računovodja, glavni kuhar in učiteljica za gospodinjstvo. Odločitev o tem kdo znotraj javnega zavoda pripravlja poročila, je stvar internega dogovora.

14. Ali moramo certifikate natisniti ali je dovolj, da preverimo na spletu?

Z vidika nadzora mora biti zagotovljena sledljivost na dobavnicah.

15. Javno naročilo je bilo izvedeno pred poletjem 2021. Sklenjene imamo okvirne sporazume s ponovnim odpiranjem konkurence (1x letno). Ali je potrebo pisati poročila?

Če gre za javno naročilo oddano pred 11.8.2021, obveznost priprave poročil za vas ne velja. Vseeno priporočamo, da že sedaj vodite evidenco količin živil, saj boste na ta način lažje oblikovali prihodnja javna naročila ter tako zlahka prešli na novo ureditev, ki zahteva pripravo poročil.

16. Kaj bo v primeru, če poročilo obstaja in dokazuje, da zahtev ni bilo možno realizirati?

Prekršek po 176. členu Zakona o kmetijstvu pravi, da ste kaznovani, če ne realizirate javnega naročila iz razlogov, ki so na vaši strani. Vendar kot rečeno, v letošnjem letu je nadzor namenjen preventivnemu delovanju in ugotavljanju stanja v javnih zavodih.

17. Ali je smiselno posebej hraniti duplikate dobavnic za eko živila ali živila sheme kakovosti? Ali je dovolj pri pregledu, če so vse dobavnice shranjene skupaj z računi?

Predlagamo, da se sicer držite računovodskih standardov pri hranjenju dokumentacije in da zagotavljate sledljivost ekoloških živil in živil iz shem kakovosti na podlagi dobavnic.

18. A morajo biti prav dobavnice ali so lahko računi, na katerih je navedeno da so to eko živila?

Račun predstavlja končno realizacijo pravnega posla med naročnikom in dobaviteljem in izhaja iz dobavnice.

19. Ali se poročilo piše 1 x letno po plačilu zadnjega računa ali bolj pogosto?

Zavezanci ste zavezani zahtevane deleže doseči ob koncu zaključenega JN, in ne za vsako leto posebej, poročilo pa je potrebno pripraviti za vsako leto realizacij posebej.

Končno poročilo se pripravi po zaključku realizacije JN, v roku treh mesecev po plačilu zadnjega računa. Iz poročila mora biti razvidne količine vseh prejetih živil ter količine prejetih ekoloških živil in živil iz shem kakovosti, vse izraženo v kilogramih, za vsako leto realizacije javnega naročila.

20. Na letni ravni imamo več evidenčnih naročil za živila, skupna ocenjena vrednost ne preseže mejne vrednosti za objavo. Zanima me, ali je treba pri vsakem posameznem evidenčnem javnem naročilu doseči cilje iz uredbe o zelenem JN, ali se to lahko doseže v okviru vseh evidenčnih naročil na letni ravni?

Velja zadnje, torej da deleže dosežete na ravni vseh evidenčnih naročil.

21. Kdaj konkretno napišem poročilo za eko živila/izbrana kakovost, če je trajanje JN od 2021-2023?

Tri mesece po plačilu zadnjega računa, ki se nanaša na to javno naročilo. Če je zadnji račun poravnan januarja 2024, potem poročilo pripravite najkasneje aprila 2024.

POSTOPEK NAROČANJA ŽIVIL

22. Kakšne mejne vrednosti veljajo za javne zavode, kakšne za občine?

Postopke po ZJN-3 ni potrebno uporabiti za javna naročila živil, če vrednost javnega naročila ne presega vrednosti, od katerih dalje je potrebna objava v Uradnem listu Evropske unije.¹ Mejne vrednosti se določajo z delegiranimi uredbami in so trenutno:

Splošno področje:

- 140.000 EUR (blago in storitve, ki jih naročajo državni organi),
- 215.000 EUR (blago in storitve, ki jih naročajo organi samoupravnih lokalnih skupnosti in druge osebe javnega prava),
- 5.382.000 EUR (gradnje).

Mejna vrednost pri naročanju živil je tako za ministrstva 140.000 EUR, za npr. šole, vrtce, občine pa 215.000 EUR.

Ne glede na to, da gre za izjemo, pa so javni naročniki še vedno zavezani za uporabo Uredbe o zelenem javnem naročanju in torej upoštevanja deležev ekoloških in živil iz shem kakovosti.²

23. Pri nas smo imeli v letu 2021 za manj kot 215.000 EUR porabe živil. Kaj sedaj? Verjetno moramo trenutna JN izpeljati do konca?

Da, saj v času objave vašega JN omenjena sprememba ZJN-3 še ni veljala.

24. Torej za naročila pod 215.000 ni potrebe po nobenem zbiranju ponudb, kaj pa sklepanju pogodb?

¹ 27. člen ZJN-3, prvi odstavek.

² 27. člen ZJN-3, drugi odstavek.

Gre za naročila, ki jih praviloma ureja pravilnik o javnem naročanju vaše organizacije. Ta naročila štejejo za evidenčna javna naročila, lahko jih naročate z naročilnico. Zakon o javnem naročanju zbiranja ponudb ne zahteva.

25. Živila naročamo po t.i. kaskadnem sistemu. Kaj lahko naredimo, če noben od izbranih dobaviteljev nima na zalogi izbranega živila? Kaj, če prejmemo samo nedopustne ponudbe?

Možnost je, da gremo v postopek s pogajanjem brez predhodne objave. Lahko pa gremo v nov odprti postopek. Ne smemo pa brez uporabe ZJN-3 oddati evidenčno javno naročilo (EJN). To predstavlja drobljenje javnih naročil. Če še vedno niste uspešni po omenjenih poteh, pa oddajo brez uporabe postopkov ZJN-3, DKOM šteje kot olajševalno okoliščino, saj ste šli v nezakonito nabavo po dveh neuspešnih postopkih.

Ne moremo kar v EJN, ampak uporabimo konkurenčni postopek s pogajanjem ali odprti postopek.

26. Ali ste pri primerih, ki ste jih navedli v zvezi s kaskadnim sistemom, upoštevali tudi odločitev DKOM 018-008/2015, Goriška lekarna Nova Gorica (dopustnost kaskadnega sistema glede na neupoštevanje temeljnih načel ZJN)? Kaskadni sistem je bil, kot primer naročanja živil, vključen tudi v Priporočila za javno naročanje živil, kjer pa so ga kasneje črtali.

Da. Kaskadni sistem so črtali v situaciji, ko naročnik ne izbere najugodnejšega dobavitelja.

27. Pozdravljeni, morda bi se še enkrat dotaknili aktualne problematike glede višanja cen živil. Npr. v enem izmed sklopov dobavitelj poviša cene - kot naročnik jih lahko sprejmememo in verjetno bo potem ta dobavitelj dražji od ostalih dveh zato začnemo naročati od ostalih dveh - je to ustrezno? V kolikor ceno povišata tudi ostala dva dobavitelja, potem je rešitev izredno odpiranje konkurence, ne?

Glede povišanja cen predlagamo, da si ogledate stačiče MJU, kjer je ta tematika pojasnjena dovolj podrobno ter zajema vse situacije: <https://ejn.gov.si/sistem/usmeritve-in-navodila/stalisca-ministrstva.html>

28. V maju 2022 smo izvedli postopek izrednega odpiranja konkurence, vendar tudi v prihodnjih mesecih pričakujemo, da bodo dobavitelji spet želeli dvig cen. Kaj lahko naredimo v tem primeru? Ponovno izredno odpiranje konkurence?

Izrednega odpiranja konkurence (torej takrat, ko to ni urejeno v okvirnem sporazumu) ni. Odpiranje konkurence mora biti predvideno v okvirnem sporazumu. Smiselno je odpiranje konkurence vedno vezati tudi na situacijo, ko se dvignejo cene.

29. Kdaj smo upravičeni naročiti živila pri drugo uvrščenem dobavitelju?

To je mogoče pri kaskadnem okvirnem sporazumu ali v primeru, ko pri novem odpiranju konkurence tak dobavitelj ponudi najugodnejšo ponudbo (torej postane prvouvrščen).

30. Ali so izločitveni sklopi isto zavedeni kot ostali sklopi? Ali kje zavedemo kaj smo izločili in lahko nabavljamo pri lokalnih dobaviteljih?

Izločiti jih moramo na začetku postopka. Izločene sklope zavedeno v sklepu o začetku javnega naročila. V javnem naročilu teh sklopov ne navajate, ampak z preostale sklope, ki jih niste izločili.

31. Ali smo dolžni drugemu ponudniku, ki ni bil izbran pošiljati račune, deklaracije, certifikate drugega izbranega ponudnika vsak mesec? Kot informacijo javnega značaja.

Da.

32. Ali se vam ne zdi, da bi več koristi naredili slovenskemu kmetijstvu, v kolikor bi v 73. členu ZJN-3 dvignili 20% na vsaj 40%, saj so javni zavodi, ki bi v sezoni lahko nabavljali več živil od lokalnih ponudnikov?

Res je, vendar pa smo pri deležih iz 73. člena vezani na Direktivo o javnem naročanju,³ ki določa, da je najvišji delež 20 %.

33. Koliko naj zaradi višanja cen dodamo v tem trenutku ocenjeni lanski vrednosti živil?

Odvisno od vrste živila. Potrebno je na podlagi analize trga predvideti povišanja cen.

34. Z novim letom smo imeli novo javno naročilo, zaradi višanja cen in ker niso več želeli dobavljati po cenah iz javnega naročila, smo ponovno odpirali konkurenco.

To ravnanje ni skladno z ZJN-3, saj mora odpiranje konkurence potekati skladno z razpisnimi pogoji. Odpiranje konkurence je zato priporočljivo vezati tudi na situacijo povišanja cen.

35. Kaj pa, če smo sklenili aneks k pogodbi, da lahko naročnik izvede izredno odpiranje konkurence?

Če ste odpiranje konkurence predvideli v kasnejšem aneksu k okvirnemu sporazumu, potem da. Potemtakem je tako odpiranje konkurence zakonito (in torej ne več izredno).

36. Ali lahko od dobavitelja zahtevamo, da nam zagotovi drug nadomestni izdelek? Kaj pa če dobavitelj zatrjuje, da lahko vendar po dražji ceni?

Če izdelek sodi v del tega sklopa, lahko. Gre za umik naročila in novo naročilo.

Ne bo zakonito, če bo po dražji ceni, čeprav se s tem strinjata obe stranki. Brez spremembe pogodbe to ni mogoče. Prodajna pogodba je dogovorjena za določena živila po določeni ceni. Podlaga je 95. člen ZJN-3. Dokazno breme za višje cene je na

³ Direktiva 2014/24/EU.

dobavitelju. V tem kontekstu je relevantno, ali imate v pogodbi klavzulo o fiksni ceni. Večina pogodb je takih, kar pa onemogoča spremembo cene.

37. Kakšna so ustrezna dokazila dobaviteljev, da je prišlo do povišanja cen? Ali je ustrezno, da nam dobavitelji posredujejo tuje spletne povezave kot dokazilo povišanja?

Potrebno je, da dobavitelj navede kako je npr. vojna v Ukrajini vplivala na konkretno ceno tega živila. Torej vzročno zvezo. Dokazila so npr. rast cen repromateriala: seme, gnojila, zaščitna sredstva goriva, krma, transport, energija.

Tuje spletne povezave ne bodo ustrezno dokazilo, brez dodatnih pojasnil. Potrebno je dokazati povezavo med npr. rastjo cen gnojila in rastjo cen živila.

38. Kdaj se obračuna pogodbeni kazen?

Najlažje to storite s pobotom (ko nam dobavitelj izda račun) ali z uveljavljanjem zavarovanja za dobro izvedbo. Pogoj je, da je to urejeno v pogodbi. Če škoda presega pogodbeno kazen, lahko zahtevate še odškodnino po Obligacijskem zakoniku.

39. Ali lahko v JN vpišemo zahtevo "iz lokalnega okolja"?

Takšno zahtevo je potrebno podrobneje specificirati, torej katere certifikate zahtevate, kaj pomeni lokalno okolje (npr. razdalja med javnim zavodom in ponudnikom), kakovost ipd. Pomisliti morate kaj za vas pomeni lokalno, kateri elementi so tisti, ki vam kot naročniku pomenijo dodatno vrednost.

40. Kaj pa če ponudba ekoloških živil presega naročnikov zagotovljena sredstva? To se nam je zgodilo pri ekološkem mesu, dobili smo eno ponudbo in to visoko nad našimi zagotovljenimi sredstvi. Ponudnik naknadno ni mogel pripraviti ponudbe in ponudbe drugič ni oddal.

Ponudba, ki presega zagotovljena sredstva je nedopustna in je zato ne moremo izbrati. Vendar morate to dokazati. Praviloma tudi nimate zagotovljenih sredstev za obdobje 4 let. Če so sredstva zagotovljena po sklopih potem je možno trditi, da presega zagotovljena sredstva, drugače težje.

41. Pri pripravi dokumentacije za nov javni razpis moramo vključiti in predvideti vsa živila, ki jih bomo v naslednjih npr. 4 letih potrebovali in kupovali. Kako postopamo v primeru živil, ki jih nismo predvideli (npr. za posebne diete), torej niso zajeta v nobenem sklopu ?

Ker gre za istovrstno blago pri katerem je postopek javnega naročila odvisen od celotne ocenjene vrednosti, ste zavezani tudi ta živila naročiti po ZJN-3, torej ta živila niso izzeta, samo iz razloga manjše vrednosti. Gledamo živila kot celota za obdobje javnega naročila ter glede na ocenjeno vrednost te celote izberemo ustrezen postopek. Z vidika deležev iz Uredbe o ZeJN velja enako.

42. Pri sklopu sadje in zelenjava imamo sklenjen okvirni sporazum, na 6 mesecev odpiramo konkurenco z izbranimi ponudniki. Skozi celotno obdobje dobivamo dopise o vpogledih v račune dobavitelja, ki je izbran. Po novem pa tudi v vse deklaracije, certifikate drugega ponudnika. Zanima me, ali smo jim dolžni poslati?

Da.

43. Izbrani ponudnik je navedel za določeno sadje in zelenjavo - shema kakovosti IP. Pa me zanima ali nam mora npr. IP paradižnik dostavljati celotno šest mesečno obdobje? Ker mi ga ne. Kako naj postopam?

Dobava je odvisna od pogodbe. Če gre za dobavitelja, ki dobavlja izključno sadje in zelenjavo iz shem kakovostim potem je zavezan k temu. Če ste predvideli pogodbeno kazen potem jo uveljavite, lahko pa reklamirate blago, saj le-to nima dogovorjenih lastnosti.

44. Ali moram ponudniku odgovarjati na vprašanja, kot je npr.: "pojasnite nam kakšna je razlika med solato ledenko in solato iceberg"?

Ponudniku morate podati dovolj jasne informacije o predmetu javnega naročanja.

45. Kakšen ponder lahko dajemo ostalim merilom kot so delež ekoloških živil, bližina ponudnika, kakovost ipd. v razmerju do cene?

Zakon o javnem naročanju nas pri tem ne omejuje. Omejitve je poznal prej veljavni ZJN-2 (od 2016). Cena je lahko tudi samo 20 %.

46. Kaj lahko naredimo v situaciji, ko se pri sprva kvalitetni dobavi sadja kasneje pri obelavi živila (npr. lupljenje) izkaže, da je veliko sadja gnilega oziroma drugače neuporabnega?

Ustrezno je potrebno reklamirati blago. Evidentiramo koliko količine smo mogli zavreči, fotografirati in obvestiti dobavitelja. Lahko zahtevamo dobavo živila ustrezne kvalitete ali nadomestno živilo. In zahtevati stornacijo dobavnice. Je pa pomembno da imate v pogodbi opredeljen postopek reklamacije. Paziti je potrebno, da niso roki za reklamacijo prekratki, saj včasih pri prevzemu živil še ne moramo ugovotoviti napak, ampak šele kasneje v kuhinji.

Neustrezno dobavo lahko saniramo tudi z uporabo kritnega kupa, torej nakupa živil pri drugem dobavitelju, stroške le-tega pa pokrije izbrani dobavitelj

47. Kaj če odstopimo od pogodbe, kako dobimo artikle?

Je imamo v okvirni sporazum sklenjen z več gospodarskimi subjekti, potem je smiselno predvideti (v okvirnem sporazumu), da se odpre konkurenca s preostalimi kandidati. Do takrat uporabimo kritni kup.

48. Kaj če dobavitelj ne predloži certifikata?

Za tak primer svetujemo uveljavljanje pogodbene kazni ob večkratni opustitvi predložitve certifikata.

49. Ali lahko pri ponudnikih preverjamo razloge zakaj se na javno naročilo niso prijavili?

Ko je postopek končan seveda lahko kontaktiramo ponudnike, preverjamo trg, izvajamo strokovni dialog. Praviloma so razlogi na strani ponudnikov: nezadostne količine, nekonkurenčnost nasproti večjim ponudnikom, neznanje glede načina prijave.

50. Kako nadaljevati postopek za neoodan sklop?

Tak sklop deli usodo celotnega javnega naročila, torej če smo uporabili prvič odprti postopek, moramo tudi v prihodnje oddati po postopku in ne kot evidenčno javno naročilo. Gremo v postopek s pogajanjem brez predhodne objave (46. člen ZJN-3) pod pogojem, da se prvotni pogoji javnega naročila bistveno ne spremenijo.

51. Kaj pa če takih živil ponudniki živil sploh ne ponujajo?

Potem gremo v odprti postopek, saj bomo spreminjali strukturo javnega naročila – sklopa (glej prejšnje vprašanje in odgovor).